

4. Кузнецова С. Оновлення предметно-розвиваючого середовища / С. Кузнецова, Г. Романова // Дитина в д./с.-2008. №34, - С.-58-65.

5. Кузнецова А.Е. Лучшие развивающие игры для детей от 1 до 3 лет./ Кузнецова А.Е. - М. : ООО «ИД РИПОЛ», 2006 – 189с.

УДК 378.14

ОЖОГАНИЧ В.П., ІВАНОВА В.В.
Мукачівський державний університет

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМЕЙ

Розглянемо форми, методи і засоби педагогічного супроводу дітей з неблагополучних сімей. Під формою організації спільної діяльності ми розуміємо взаємодію педагога і дітей дошкільного віку з неблагополучних сімей, керовану попередньо встановленим порядком і режимом. Форми особистісно-орієнтованої взаємодії дозволять педагогу зайняти позицію партнера по відношенню до учасників, а не тільки організатора. Основним завданням педагога, з одного боку, є сприяння кожній дитині в тому, щоб вона могла проявити, показати себе, а з іншого – організація умов для набуття в групі позитивного досвіду, який має значення для всього колективу. При педагогічному супроводі групи дітей основним завданням педагога стає розвиток гуманних відносин між дошкільниками, формування у дітей дошкільного віку з неблагополучних сімей вміння спілкуватися [1].

Розглянемо методи організації педагогічного супроводу дітей дошкільного віку з неблагополучних сімей.

Методами педагогічного захисту є:

1. метод прямого втручання в конфлікт (наприклад, запобігти бійці);
2. метод «аналізу» (обговорення конфлікту, що виник, пошук шляхів його вирішення);
3. метод «правил» (актуалізація позиції дошкільника до проблеми в колективі відповідно до правил; колективна розробка правил і дотримання їх);
4. метод «уповільнення» (не заборона, а скорочення або припинення негативних переживань, вчинків);
5. метод «розвитку радісної перспективи» (подолання наявних страхів, небезпек, що виходять від оточуючих) та ін.

Методами турботи про дитину є:

- 1) метод «заспокоєння» – зміна неприємної ситуації в позитивну, в якій дитина не втратила б почуття власної гідності; невербальними (без слів) засобами: обійми, рукостискання, погладжування, використання розслаблюючої музики;
2. метод «аналізу» – обговорення з дитиною дій, афективних станів, які призводять до небезпеки для її здоров'я і життя;
3. метод «переключення» – перенесення уваги дитини на інші види діяльності, в яких вона з успіхом впорається з виниклими негативними

почуттями (перенесення агресії на допустимі об'єкти, наприклад, побити подушку; творчу дію – намалювати що-небудь, виліпити);

4. метод «оптимізму» – спільний пошук позитивних шляхів з проблемної ситуації, подальше розкриття шляхів благополучного розвитку особистості та ін.

Метод педагогічної підтримки діє як стимуляція в роботі з дітьми з неблагополучних сімей і призводить до закріплення уявлень дитини про саму себе як здатну або не здатну до самостійної діяльності.

Методи підкріплення, спрямовані на розвиток фізичного і психічного здоров'я дітей дошкільного віку з неблагополучних сімей:

1) казкотерапія – сприяє розвитку у дітей з неблагополучних сімей не тільки таких почуттів, як радість, співчуття, співпереживання, а й спонукає до мовленнєвих стосунків, що допомагає нам попрацювати над проблемною поведінкою дітей, сформувати у них вміння спілкуватися, благополучно адаптуватися в суспільстві, долати свої страхи, тривожність. Ігри, малюнки, казки є елементами значимого світу дитини. Тому використання в роботі з дітьми спеціально підібраних ігор, вправ, завдань, а також малювання багато в чому сприяють гармонізації та розвитку дитини. [2].

2) Арт-терапія – самостійний напрям, спеціалізований метод, заснований на мистецтві, в першу чергу образотворчому. Часто використовується у творчій діяльності дітей при створенні особистого творчого продукту (аплікація, малювання, ліплення, конструювання, декоративно-прикладне мистецтво і т.д.) [3]. Через малювання діти з неблагополучних сімей висловлюють свої почуття, емоції, ставлення до оточуючих і самої себе.

3) Створення пісочних композицій стимулює фантазію людини, дозволяючи їй зрозуміти свої власні внутрішні процеси, які розглядаються в символіці ландшафту і обраних людиною мініатюрних фігурок людей, тварин, дерев, будівель, автомобілів, мостів та ін. Вибудовуючи героїв пісочного міста, дитина будує нові взаємини з самою собою. Діти з неблагополучних сімей через пісочну терапію розслабляються, знімають стрес, знаходять вихід з конфліктних ситуацій.

4) Тілесно-орієнтований метод дає дітям з неблагополучних сімей інформацію про навколишній світ через тілесні відчуття. Тілесно-орієнтований метод (далі ТОМ), розроблений І.В. Ганічевою та ін. [4] розкриває підходи до взаємодії з дітьми дошкільного віку з неблагополучних сімей за допомогою управління тілом.

5) Ігровий метод полягає в допомозі дитині з неблагополучної сім'ї бути більш ініціативною, активною у власній діяльності, розвивати здатність до самоконтролю, набувати почуття віри в себе і свої можливості. Значення гри та її місце в педагогічному процесі, на думку Є.А. Аркіна, Є.І. Тихеєва, [5], визначається соціальною сутністю гри, що включає в свій зміст соціальні відносини. Д.Б. Ельконін, розкриваючи питання сутності гри та її особливості, відзначав, що саме в ній дитина проходить своєрідну практику суспільного життя, що необхідно для позитивного досвіду в роботі з дітьми з неблагополучних сімей. Різноманітні за формою і змістом ігри вводять дитину

в коло реальних життєвих явищ, забезпечують ненавмисне освоєння соціального досвіду. У грі дитина з неблагополучної сім'ї відкриває те, що давно відомо дорослому. Гра буде сприяти вихованню та розвитку дітей з неблагополучних сімей, якщо вона включається в безперервний педагогічний процес.

У педагогічному супроводі дітей дошкільного віку з неблагополучних сімей ми виділяємо наступні засоби: дидактичні ігри та вправи для мінімізації негативних емоцій, книги, комп'ютер і музику. Вправи і дидактичні ігри спрямовані на розслаблення і позбавлення від небажаних переживань, що необхідно для дітей з неблагополучних сімей. Книга служить джерелом отримання інформації, сприяє розширенню уявлень у дітей дошкільного віку з неблагополучних сімей про навколишній світ, вибудовування елементарних логічних сюжетів в грі. Книга вчить дітей слухати дорослого, розуміти інструкції. Через знайомство з різними сюжетами з книг діти розвивають вміння спілкуватися, взаємодіяти з однолітками і дорослими. Сучасним інформаційним засобом є комп'ютер, який останнім часом набув широкого поширення. За допомогою комп'ютера створюються наочні матеріали, презентації, які використовуються в різних видах діяльності для розширення уявлень у дітей дошкільного віку з неблагополучних сімей про навколишній світ, способи взаємодії з ним. Музика сприяє розвитку сприйняття, гармонізації та набуття самоконтролю у дітей з неблагополучних сімей. Застосування в роботі різних засобів також має принципове значення, так як збагачує дидактичні забезпечення процесу.

Література

1. Личностно-ориентированный подход в работе педагога: разработка и использование / Е.Н. Степанов. – М.: Сфера, 2004. – 125 с.
2. Маргулян І. Казкотерапія для малят / І.Маргулян // Психолог. – 2007. – №28.– С. 23-24.
3. Воронова А.А. Арт-терапия для детей и их родителей / А.А. Воронова. М.: Феникс, 2013. – 253 с.
4. Ганичева, И.В. Телесно-ориентированные подходы к психокоррекционной и развивающей работе с детьми (5-7 лет) / И.В. Ганичева. – М.: Книголюб, 2004. – 131 с.
5. Бурлакова, Н.С. Проективные методы: теория, практика / Н.С. Бурлакова, В.И. Олешкевич. – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001. – 352 с.

УДК 81'246.2:316.72(477.87)

ОСТРОВСЬКИЙ О.О.

Мукачівський державний університет,
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

БЛІНГВІЗМ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКАРПАТТЯ

Загальновідомий факт, що Закарпаття межує з чотирма іноземними державами – Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Серед його населення досить велика кількість національних меншин, адже так історично склалося, що Закарпаття століттями входило до складу іноземних держав, зокрема, за період ХХ століття – до Австро-Угорщини, Чехословаччини,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>